

CLÀSSICS DE LA DESMEMÒRIA

Ramon D. Perés i els crítics de l'“Avenç”

FERRAN AISA

Els fundadors de la revista *L'Avenç* (1881), Jaume Massó i Torrens, Ramon Casas i Josep Meifrèn, exposaven el caràcter catalanista de la publicació, molt a prop de la posició ideològica del *Diari Català*, de Valentí Almirall. *L'Avenç* es mostrava partidari dels catalanistes que estimaven la llibertat i dels que volien col·locar Catalunya “en el carro de la moderna civilització”. En la capçalera de la revista hi figurava el lema dels Cors de Clavé: “Progrés i virtut”. La consagració de la publicació va significar també l'augment de la seva tirada i l'ampliació dels col·laboradors, amb noms com ara Narcís Oller, Josep Yxart, Joan Sardà, Apelles Mestres i Ramon D. Perés, que es van fer càrrec del *Suplement Literari*. Precisament va ser en aquests suplement on es parlaria per primera vegada de Modernisme.

L'Avenç va iniciar una campanya de crítica sense contemplacions contra els patriarques de la Renaixença. Ramon D. Perés (Matanzas, Cuba, 1863 - Barcelona, 1956), que signava molts dels seus escrits com a *Spleen*, és tal vegada el més implacable crític del moment. Perés va criticar Joaquim Rubió i Ors, *Lo Gaiter del Llobregat*, del qual va dir que no era ni poeta ni savi. També va criticar Manuel Milà i Fontanals, amb un pes important en la Renaixença, al qual li va retreure anar a remolc de l'erudit M. Menéndez y Pelayo i de desdenyar els moviments moderns. Eudald Canibell, lliurepensador, tipògraf i crític de *L'Avenç*, també va fer una crítica general als homes de la Renaixença i a la seva ambigüitat política. Canibell cita Francesc Matheu com un dels poetes més contradictoris de la literatura catalana que per una banda maleeix Felip V i, per l'altra, no es compromet a dir ni blanc ni negre.

RECOMANACIONS DELS CRÍTIQS

Els crítics literaris de *L'Avenç* van proposar com a nous fars o cànons de referència la lectura i l'estudi de l'obra de Goethe, D'Annunzio, Baudelaire, Heine i Sully-Prudhomme. En canvi s'atacava la literatura castella-

SANTIAGO RUSIÑOL

POMPEU FABRA

JOAN MARAGALL

POMPEU GENER

na, tan sols Clarín se salvava, i fins i tot, d'aquesta crítica no se'n salvava ni el novel·lista francès Víctor Hugo.

Ramon D. Perés afirmava que la literatura catalana havia arribat a la majoria d'edat i que, per tant, neces-

sitava urgentment una crítica responsable. Perés creu que és el moment d'abandonar les ressenyes de gasetilla i d'exercir una crítica ponderada i meditada, basada en l'estudi i la imaginació. A Perés li dol que a

Catalunya no hi hagi cap crític que reuneixi aquestes condicions i que, a Espanya, només n'hi hagi un, Leopoldo Alas *Clarín*.

El 1884 Perés va marxar a Anglaterra però, posteriorment, va continuar fent crítica a *La Vanguardia*, *Catalònia* i altres publicacions. Va escriure diversos llibres, entre els quals destaca el de crítica literària *A dos vientos* (1892).

1891, INICI DE LA SEGONA ETAPA

L'Avenç començarà la seva segona etapa, a partir del gener del 1891, amb la seva capçalera normalitzada amb la nova ortografia. Entre els nous col·laboradors d'aquesta etapa hi ha Joaquim Casas-Carbó, Alexandre Cortada, Pompeu Fabra, Joan Maragall, Jaume Brossa *Friman*, Pompeu Gener, Santiago Rusiñol i Ramon Casellas. La revista modernista donarà suport a la literatura naturalista, en què destaquen Émile Zola i Leopoldo Alas *Clarín*. També serà l'inici de l'estudi de les obres dels autors nòrdics Ibsen, Bjornson i Stindberg, el belga Materlink i l'alemany Hauptmann, que van ser traduïts a Catalunya per Pompeu Fabra, Felip Cortiella i Adrià Gual.

L'Avenç s'identificava amb el model utòpic de treball de William Morris i la seva obra desenvolupada en la Kelmscott Press. Els crítics de *L'Avenç*, van posar l'etiqueta de *modernista* a tot el que era novetat i, sobretot, a tot el que s'oposava a la retòrica dels jocs floralescos. Per tant, dins del sac del Modernisme hi cabia des del naturalisme fins a la filosofia de Carlyle, Nietzsche i l'afinitat amb el pensament anarquista. De fet, la relació amb l'anarquisme va ser molt fluida. La mà dreta del director de la revista, Massó i Torrens, no era altre que Canibell. També van exercir de tipògrafs el dramaturg Felip Cortiella i l'italià Angiolillo –que el 1897 va atemptar contra el president del Govern, Cánovas del Castillo–. La revista no va sobreviure al segle, l'esclat de les bombes a Barcelona engolí molts dels somnis dels homes de *L'Avenç*.

ARTFÒBIA

GUILLEM CIFRÉ

